

У НОВИХ ПІДРУЧНИКАХ
З ІСТОРІЇ ЗНОВУ є
ХОЛОДНИЙ ЯР

2

ДО МУЗЕЮ «ДИКОГО
ХУТОРА» ПЕРЕДАЛИ
СРІБНУ ГРИВНУ ВОЖДЯ

5

ЩО ЄДНАЛО ДВОХ
ЛІТЕРАТОРІВ УНР І
ЧЕРВОНОЇ РОСІЇ?

7

Козацький край

Козацькому роду нема переводу!

Ціна - 2 грн.

№14 (33)
12 серпня 2012 р.

РУЙНІВНИК РИМУ - ПРЕДОК КОЗАКІВ?

Українців-русів
Богдан Хмельницький
вважав нащадками
племені Одонацера -
воїна, чиї
загони у серпні
476 року перемогли
величезну Римську
імперію

На Черкащині відкрили пам'ятник воїнам УНР

У селі Соколівка Жашківського району Черкащини відбулось урочисте освячення пам'ятного знаку воїнам Армії УНР.

Ідея вшанування українських воїків належить благодійній ініціативі «Героїка». Ще в травні 2012 року вона звернулась до сільської ради з проханням назвати одну з вулиць чи майданів Соколівки ім'ям генерал-хорунжого Армії УНР Гаврила Базильського, який народився у цьому селі. Депутати підтримали пропозицію «Героїка» і ухвалили рішення присвоїти ім'я видатного військового діяча центральній площі села. Також рішенням сільради було передбачено спорудження відповідного пам'ятного знаку на площі ім. Гаврила Базильського. Будівництво тривало близько трьох тижнів та було здійснено на кошти жертвовавців.

«У кожному містечку чи селі є свої герої Армії УНР. Для цих людей незалежність не була порожнім звуком. Свого часу вони добровільно взяли до рук зброю і ризикували власним життям, життям близьких та рідних для того, щоб ми могли стояти під рідними прапорами. Вони так чинили, щоб ми були господарями на своїй землі», - зазначив майстер благодійної ініціативи «Героїка» Олег Собченко.

Пам'ятник відтворює форму ордену «Хрест Симона Петлюри» – найвідзначеннішої військової нагороди Армії УНР. На відкритті монументу були присутні селяни, гости з Києва та сільський голова Соколівки пан Микола Суровський, який особисто допомогав «Героїці» в реалізації проекту. Урочисте освячення пам'ятного знаку здійснив ієрей Української Православної Церкви Київського Патріархату Віталій Большак.

КОМЕНТАТОР З РОСІЇ НАЗВАВ УКРАЇНСЬКУ МОВУ «ДІАЛЕКТОМ», А ТИХ, ХТО ОБУРИВСЯ - НЕВІГЛАСАМИ

У офіційному листі до президента Національної телекомпанії України (НТКУ) Єгора Бенкендорфа, який підписали 137 відомих українців, йдеться про те, що телевізійні трансляції з лондонської Олімпіади стали «проявом дискримінації україномовної спільноти». За словами авторів листа – журналістів газети «Україна молода» Дмитра Лиховія та Лесі Шовкун – в ефірі телеканалу під час трансляцій українська мова перебуває на другому плані, коли російська переважає.

«Перший Національний почав обурювати україномовну громадськість уже з самого початку Олімпіади-2012 – із церемонії відкриття, яку зі студії в Києві коментував-

ли четверо російськомовних ведучих і лише один україномовний», – заявили журналисти.

Розкритикували і спеціальну програму телеканалу «Олімпійські пристрасті», яку назвали «низькофаховою».

«Висвітлення Олімпіади на телебаченні так само є лакмусовим папірцем, дзеркалом державної політики в інформаційній сфері», – наголосили Дмитро Лиховій та Лесі Шовкун.

У відповідь генеральний директор НТКУ Єгор Бенкендорф заявив, що українська мова під час трансляції не дискримінується, а якщо спортивні-чемпіони, яких запрошують для експертних коментарів, не володіють до-

статньо українською – «це не привід відмовити їйому у запрошенні на ефір».

«Світові рекордсмени, олімпійські чемпіони, які принесли нашій країні популярність і спортивну славу, заслуговують поваги незалежно від того, якою мовою їм зручніше спілкуватися у студії», – заявив Єгор Бенкендорф.

Також керівництво «Першого національного» зазначило, що на телеканалі не порушується законодавство, і частка ефіру, коли мовлення ведеться російською, становить не більше 5%.

Під час трансляції на державному каналі стався інший скандал. Зaproшений ведучий з Росії, чемпіон з

плавання Дмитро Волков у прямому ефірі назвав українську мову «діалектом слов'янської мови». Але якщо НТКУ вибачилася за зміст своїх трансляцій, то спортсмен-коментатор заявив, що його неправильно зрозуміли.

Тих, хто обурився, Волков назвав невігласами.

Він не вважає себе винним. Висловлювання про те, що українська мова – це діалект слов'янської, яке було вживано у коментарі до змагання з плавання, ведучий

назвав «лише мовною фігурою», до якої, мовляв, не приєднався б жоден філолог.

У коментарі для українського інтернет-видання Дмитро Волков вибачився перед обуреними глядачами й пояснив, що це не він їх образив, а вони неправильно зрозуміли.

«Тим паче, мені не складно вибачитися перед усіма, хто відчув себі ображенням у силу свого невігластва. Я висловлюю співчуття тим, хто неправильно розумів мій благородний намір», – пояснив гость з Росії.

Євген Сверстюк: «За мову має боротися кожен! Тоді черв'яки, які хочуть підточiti гору, залишаться черв'яками!»

Філософ, публіцист, громадський діяч, колишній політв'язень, літературознавець Євген Сверстюк презентував у Черкасах книжку «Шевченко понад часом».

Презентація відбувалася у суботу в межах «Вечора поезії та сучасної музики», а також відкриття фестивалю «Живий камінь».

Як зауважив публіцист, «Шевченко понад часом» – це полемічна книга про Тараса Шевченка.

«То, можна сказати, мій ужинок. Але я не люблю писати товстих книжок, товсті вже написані, треба тонкі. Це книжка про Шевченка, яким я його відчуваю, бачу. Вона полемічна стосовно того шевченкознавства, яке досі лежить на полицях книгарень. Тобто, вона відмовляється від стандартного образу Кобзаря, а розкриває живого апостола правди», – сказав Євген Сверстюк.

Водночас Євген Сверстюк зауважив, що

до Шевченка він ішов усе життя. «Для мене Шевченко – це апостол, це молитва. Його образ використовували з політичних мотивів. Мені доводилося говорити про Шевченка те, чого не друкували. Навіть у моєму кримінальному вироку є одна стаття про Шевченка. Називається вона так тихо – «Остання слізоза». Специфіка моєї роботи така, щоб не здивувати. Я не хотів би дивувати читачів, я цього не люблю. Треба щоб було щиро. Можна було б багато вигадати щось інтригуюче. Але я спробував у книзі передати, як я уявляю Шевченка, порівняно з тим дідусем, якого малюють на портретах», – зазначив Євген Сверстюк.

Окрім того, під час презентації він висловився щодо української мови.

«За українську мову боротися має не закон, не законодавство. Хоча воно має бути згідно з Конституцією, де державна мова – українська. За українську мову має боротися кожен громадянин, кожен! І на кожному кроці, і в будь-якій ситуації, і перед будь-яким начальством він має бути непоступливим. І тільки тоді ми переможемо! І тільки тоді черв'яки, які хочуть підточiti гору, залишаться черв'яками», – наголосив Євген Сверстюк.

ВАСИЛЬ ШКЛЯР: «Йду на пониження, з нормального письменника – в парламент»

Письменник Василь Шкляр, автор знаменитої книги «Чорний Ворон» про героя Холодного Яру, відмовився від проходних місць у партійних списках, проте йде до Верховної Ради по «мажоритарці».

Про це він повідомив у ефірі телеканалу TVi.

«Я йду за своїм соціальним статусом на пониження: з нормального письменника я йду в парламент», – зауважив Шкляр.

«Я від самого початку казав, що я не хочу йти в депутати, але виникала справді ситуація коли до мене звернулися люди з того округу, це Миколаїв, Перемишляни, Золочів. Громада зібрала підписи. І тут я вважаю, що мій крок це просто мій громадянський обов'язок. Я не зміг відмовити, хоча я відмовляв у багатьох випадках багатьом силам», – уточнив він.

Коментуючи той факт, що він буде балотуватися на Львівщині, а не в рідній Черкаській області, письменник заявив:

«Немає пророка в своїй Бітчизні». «А не в списку, тому що мене якраз список не влаштовує. В списках мені пропонували і перше місце, і друге, і сьоме. Але я пішов тому, що мене запросили люди», – додав Шкляр.

Як відомо, XIX з'їзд партії Українська платформа «Собор» затвердив відомого письменника Василя Шкляра кандидатом у народні депутати у мажоритарному окрузі №123.

У НОВОМУ ПІДРУЧНИКУ З ІСТОРІЇ ЗНОВУ є ПРО ГЕРОЇВ ХОЛОДНОГО ЯРУ

У Львові видали посібник з історії України для учнів 5-х класів — додатковий до «табачниковського» варіанта підручника. Боротьба Української повстанської армії, Холодноярська республіка, Голодомор, бій під Крутами — новий посібник, автором якого є вчитель історії Андрій Закалюк, докладно висвітлює ті теми, які в нинішніх «офіційних» підручниках висвітлені погано або й не наведені взагалі. Вартість книжки видавництва «Астролябія» — 35 гривень. Управління освіти Львівської міської ради закупить для шкіл дві тисячі таких посібників.

За словами в.о. начальника управління освіти міськради Катерини Гороховської, автор підручника не ставив собі завдання замінити «міносвітівський» варіант, адже його дітище вчителі використовуватимуть не як альтернативне,

ва обурилася, що більшість важливих для формування свідомості українця фактів у ньому було замовчано. Тому депутати доручили створити «свій» посібник для молодих галичан, який мав вийти ще минулого року.

«На жаль, справа затягнулася ще на рік, і ми неодноразово впродовж цього року зверталися до міського голови з проханням прискорити процес видання підручника, — каже депутат Львівської міськради Володимир Гірняк. — Але тішить, що підручник нарешті таки видали. Адже наша держава проводить таку політику, що справжні українці повинні й після 21 року Незалежності відстоювати своє право як не на історію, то на рідну мову».

За словами пана Володимира, буде також видано «додаткові» підручники для 10-х та 11-х класів.

а як додаткове джерело інформації.Хоча ідея створення такого підручника виникла 2010 року, саме після того, як у школі надійшли нові підручники з історії України, видані урядом Азарова. Тоді

громада Львова обурилася, що більшість важливих для формування свідомості українця фактів у ньому було замовчано. Тому депутати доручили створити «свій» посібник для молодих галичан, який мав вийти ще минулого року.

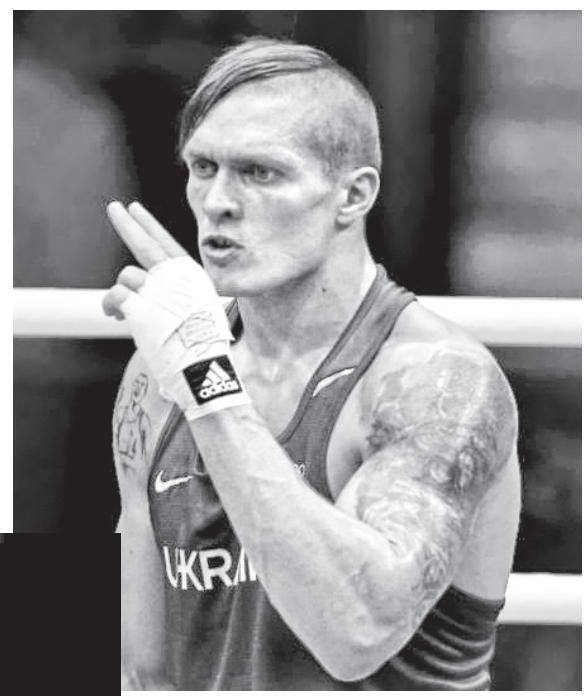
КОЗАК-БОКСЕР ІЗ СІМФЕРОПОЛЯ ЗДОБУВ «ЗОЛОТО» ОЛІМПІАДИ

Чемпіон світу-2011 з боксу українець Олександр Усик завоював «золото» лондонських Ігор-2012 у ваговій категорії до 91 кг.

У фіналі 25-річний сімферополець з рахунком 14:11 (1:3, 7:5, 6:3) здобув вольовою перемогою над Клементе Руссо з Італії, якому дісталося «срібло». «Бронзу» у цій вазі отримали Тервел Пулев з Болгарії та азербайджанець Теймур Маммадов, повідомляє УКРІНФОРМ.

Киянин Денис Беринчик (64 кг) заволодів «сріблом» XXX Олімпіади, сумчанин Тарас Шелестюк (69 кг) та харків'янин Олександр Гвоздик (81 кг) завоювали бронзові нагороди.

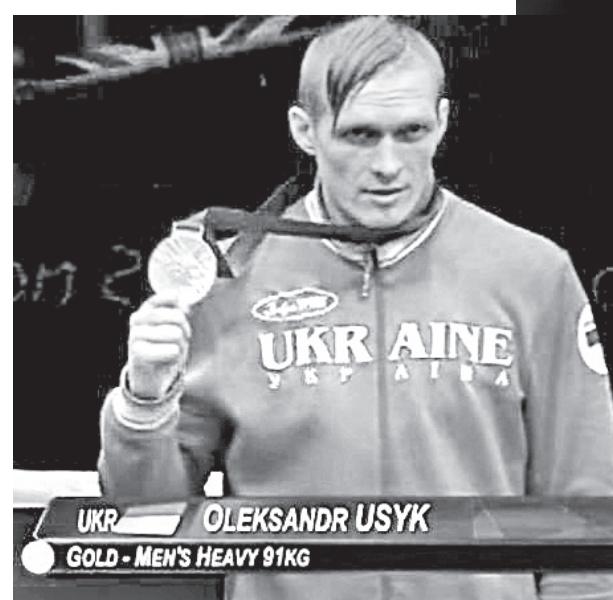
Учасником ще одного боксерського фіналу Ігор-2012 став 12 серпня Василь

Ломаченко з Білгорода-Дністровського (60 кг). І знову — золота медаль!

В активі збірної України у британській столиці стало 19 нагород — 6 золотих, 4 срібних і 9 бронзових.

Нагадаємо: як вже писав «Козацький край», більшість українських боксерів, зокрема Олександр Усик і Денис Беринчик перед поїздкою до Лондона пошили собі козацькі шапки з синьо-жовтими «шликами» і поголили голови, залишивши на них козацькі «оселедці». Усик тоді заявив, що запорожці — справжні патріоти своєї землі, які наганяли страх на усіх її ворогів, тож на козаків варто рівнятися...

ВІДНИНІ НА КАВКАЗІ є ВЕРШИНА ІМЕНІ СТЕПАНА БАНДЕРИ

Грузини про Україну, зокрема і про український національно-визвольний шлях ХХ століття, знають більше, аніж дехто з українців. Наприклад, коли грузин почув ім'я Степан Бандера, то сказав, що знає, хто це і одразу ж почав називати «Лента за лентою». Про це «Львівському порталу» розповів Мар'ян Нищук, керівник групи альпіністів, завдяки яким одна з кавказьких гір від недавна носить назву «Шпиль Степана Бандери».

Ідею про присвоєння безіменній горі імені українського героя Мар'ян Нищук виношував ще з початку року. Та для пошуку інформації щодо вер-

шин, які досі не мають назви, а також спонсорів та соратників потрібен був час. Відтак за підкорення однієї з кавказьких гір львівські альпіністи взялися в середині липня.

«Я сконтактувався з грузинськими скелелазами, зокрема з альпіністом Георгієм

Баканідзе, що май давній приятель. І поцікавився, чи вони можуть допомогти знайти таку вершину. І саме грузинські друзі запропонували нам ряд вершин, які ще ніким не підкорені», — розповів М. Нищук.

Досі у Грузії залишається велика кількість безіменних гір. У 40-их роках минулого сторіччя таким вершинам намагались присвоїти імена радянських «героїв». Так, раніше на Кавказі були шпилі імені Павліка Моро-

зова, Кірова, Сталіна тощо. Та змінився час, змінилась влада, потроху змінюються і назви гір.

До речі, цей друг-грузин став одним із учасників альпіністської групи, які здійснювали сходження на, тепер уже, шпиль Степана Бандери. Решта учасників були українцями: четверо зі Львова та один тернополянин.

Про те, що шпиль в Кавказьких горах матиме ім'я провідника українських націоналістів головний організатор, Мар'ян Нищук вирішив вже давно.

«В Україні є багато геройів, але Бандера займає чільне місце у цьому списку», — передканий скелелаз.

У відборі відповідної верши-

ни, українські альпіністи віддали перевагу вищому, але простішому для скелелазіння шпилю.

«Ми вибрали простішу гору, щоб в перспективі можна було на неї здійснювати масові сходження, — каже Мар'ян Нищук. — Тобто на цю вершину можуть піднятися люди, які мають елементарний досвід ходіння в горах».

Я нагадав львівському альпіністу, один з нереалізованих планів Степана Бандери — створення Конгресу поневолених народів. Відтак, в місцезнаходженні цього шпилю є певний символізм, адже саме з вершини імені Бандери добре видно і Осетію, і Чечню, і Грузію...

Донбаський ветеран дивізії «Галичина»

11 серпня українські націоналісти Донбасу мали нагоду вшанувати пам'ять свого земляка, що відзначився в часи визвольних змагань: цього дня 1964 р. помер Олександр Болдирів, командир Запорозького автопанцерного дивізіону, учасник Першого зимового походу, лицар Залізного хреста.

Народився він у вересні 1892 року в місті Слов'янськ Катеринославської губернії (нині це — районний центр Донецької області).

Останнє звання у російській армії — штабс-капітан.

З 15 березня 1918 р. — командир Запорізького автопанцерного дивізіону. Учасник Першого Зимового походу, основні битви якої відбулися під Липовцями, Жашковом, Уманню, Каневом, Черкасами, Смілою, Золотоношою, Ольвіополем, Голованівськом, Гайсином, Вознесенськом і Балтою. Командував сотнею у боях на Черкащині та Кіровоградчині. У 1921 р. — командир 8-го Запорізького дивізії Армії УНР.

У липні 1943 р. вступив добровольцем до 14-ї дивізії «Галичина», у складі якої воював проти Червоної армії. З 1945 р. мешкав на еміграції у Західній Німеччині.

Микита Джигурда в Черкасах: «Не Україна молодший брат Росії, а навпаки»

У доволі незвичайній формі прозвучали вірші Тараса Шевченка у Черкасах. Декламував твори Кобзаря ексцентричний актор Микита Джигурда.

Під супровід хардрок-музики від гурту «САД» черкасці почули зовсім іншого Шевченка.

Під час концерту музиканти та сам Микита були одягнені у вишиванки і розмовляли з публікою українською мовою, раз-по-раз вигукуючи: «Слава Україні».

— Українська мова — це для мене поезія, — зазначив 51-річний Джигурда. — Коли дивлюся, як депутати лаються україн-

ською мовою, то кажу: «Я не буду розмовляти українською мовою. Я буду співати українською мовою, читати вірші, писати вірші. Ви собі лайтесь, але краще російською. Для мене ви соромите українську мовою і український дух».

Крім того, Микита зазначив, що в Україні він буває доволі часто, у нього українське громадянство. У нашій країні проживає його батько й мати, брат, а також син від першого шлюбу.

— Я вважаю, що не Україна молодший брат Росії, а навпаки, — наголосив Микита. — Майже 20 років спонукаю політиків озвучити цю думку.

*Знайомство на прохання читачів

Лідер гурту «Тінь Сонця» прагне світлого майбутнього Вітчизни

Олег ОСТРОВСЬКИЙ

По всій Україні нині — серія фестивалів, де зуточать патріотичні пісні. Кожен з них збирає тисячі, а то й десятки тисяч прихильників. Аналізуючи цей сплеск інтересу молоді (та й не тільки) до пісень про визвольну боротьбу і любов до України, журналісти «Козацького краю» підмітили цікаву закономірність: фактично на кожному з них виступає лідер гурту «Тінь Сонця» Сергій Василюк. Де б це не було — «Підкамінь-2012» на Галичині, «Бандерштат» на Волині чи Міжнародний фестиваль у Києві на Трухановому острові — пісні Сергія Василюка мають незмінний успіх. Секрет його — на поверхні, бо пан Сергій не лише поет, музикант і виконавець. Йому болять проблеми сучасної України, він щиро шанує минуле свого краю і шукає у ньому наснаги на те, щоб намагатися зробити кращим завтрашній день.

Відтак, ми вирішили донести до наших читачів дещо інформації з біографії та творчих планів цього українця, який своїми справами прагне добитися, щоб і інші його земляки так само гордилися, що вони — українці...

Сергій Василюк народився 9 червня 1983 року в Києві. Виховувався у патріотичній українській родині. Вже з ранніх шкільних років проявив зацікавленість українською історією, народознавством та географією. Особливим захопленням ще з дитинства були музика та спів: Сергій неодноразово виступав солістом на святкових шкільних заходах. Пізніше все це вкупу знадобилося вже знаменитому

співакові — навіть географія, бо світу з концертами побачив немало...

У старших класах, зважаючи на жахливу екологічну ситуацію в Україні, разом з друзями почав приділяти значну увагу природоохороні: в 1998 році Сергій був ініціатором очищення малих річок і парків у Києві та Василькові, боровся проти пожеж у заплавних луках Дніпра поблизу селища Осокорки.

Вищу освіту здобув 2005 року в Національному Педагогічному Університеті ім. Драгоманова — зі ступенем ма-

рює власний жанр “козацький рок”. З 2007 року гурт «Тінь Сонця» виступає на численних українських фестивалях та акціях, а також у Білорусі та Польщі. З 2009 року Сергій активно практикує й сольні виступи як бард.

Майже десять років Сергій товаришує з багатьма патріотичними організаціями, бере участь в різноманітних акціях соціального, природоохоронного та національно-

НА ВШАНУВАННІ ГЕРОЇВ-ХОЛОДНОЯРЦІВ. 2012 РІК, ЧИГИРИНЩИНА

РАЗОМ З ПОБРАТИМАМИ ПО МУЗИЦІ, ЯКА ПРОКЛАДАЄ ШЛЯХ ВІД СЛАВНОГО МИNUЛОГО ДО СЛАВНОГО МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ

Яр”, щороку вішановує українських героїв Черкащини та Кіровоградщини. Щиро захоплюється такими славетними іменами, як Марко Кропивницький, Іван Карпенко-Карий, Левко Мациєвич, Пилип Хмара та Кость Пестушко.

Цього року Сергій презентував у Києві мистецько-просвітницький проект “Видатні українці”, який ставить собі за мету відкрити сучасній молоді більше славетних українських імен. 31 березня 2012 року виступив режисером та ведучим великої просвітницької акції ВО “Свобода” “Творці української традиції”, присвяченій Тарасу Шевченку, Миколі Лисенку та Миколі Міхновському.

Сергій Василюк також є автором кількох актуальних

публікацій, найвідоміші з яких — “Мову обізвали наріччям?”, “Розкол України: реалії та перспективи” та ін. Вкотре акцен- туючи увагу на екологічних проблемах, Сергій публікує відповідного “Відкритого листа усім патріотичним організаціям України”, де наголошує, що здоров'я нації безпосередньо залежить від чистоти довкілля.

«Львівська газета» дніми опублікувала статтю із надзвичайно влучними словами про гурт, де Сергій Василюк є лідером: «Гурт «Тінь Сонця» поступово став одним із найбажаніших виконавців українських фестивалів. Свою музику гуртівці називають heavy-folk, або «козацький рок», а її за- вданням є відродження славетної української минувшини і перетворення на реальність напівзабутої міфології».

Ці слова можна віднести не тільки до музики, а й до всього, чим займається Сергій Василюк. Прагнення лідера «Тіні Сонця» — щоб сонце й небо прогнали похмуру тіні з нашої рідної землі, землі славних козаків і гетьманів...

До уваги читачів «Козацького краю»:
передплатити нашу газету

можна у будь-якому
поштовому відділенні
усіх областей
України та
АР Крим

Козацький край

Розгром під Корсунем

Січ повертається...

Передплатний індекс
«Козацького краю»: 89155

Вартість передплати:

- * на 1 рік — 126 грн. 50 коп.
- * на 6 місяців — 63 грн. 25 коп.

ГРИВНА ВОЖДЯ – В ЕКСПОЗИЦІЮ МУЗЕЮ

У Музей історії Холодного Яру істрияла прикраса вождя племені з союзу амів

Петро ДОБРО

Масивна шийна гривна (прикраса) зі срібла, яка колись належала вождю племені з антського союзу, тепер потрапила до музею історії Холодного Яру, що діє у рамках Музеюно-етнографічного комплексу «Дикий хутір» на чигиринському хуторі Буда. Директорка «Дикого хутора» Леся Острівська демонструє журналістам прикрасу. Гривна – частково з гладкими пласкими стінками, а частково – скань з перекручених між собою срібних дротинок. Місцями добре видно залишки орнаменту і сваргу – знак сонця, в ХХ столітті спалюжений гітлерівцями, бо став відомий як свастика.

– Цю гривну передав у дар музею добродій, який побажав залишитися невідомим, – говорить пані Леся. – Проте він досить детально описав місце, де її знайшов – поблизу річки Тясмин біля села Лубенці Кам'янського району, на північній околиці урочища Холодний Яр, частина якого в цій місцевості зветься Червоним Яром. Наразі ця прикраса ще не потрапить до музейної експозиції – передаємо її для вивчення експертами і більш точного датування, хоча по-передню оцінку ми вже маємо: це десь 2-6 століття нашої ери.

Директор Кам'янського краєзнавчого музею Юрій Ляшко підтверджує слова своєї колеги з Чигиринщини: «Дійсно, цій гривні швидше за все не менше, аніж півтори тисячі років і належала вона колись вождю одного з племен так званої пеньківської культури. Знак сварги (свастики) на ній – солярний знак, тобто символ Сонця. Подібні прикраси в часи скіфів робилися із золота, а в часи, більші до утворення Русі – вже із срібла. До речі, біля тих самих Лубенців в усі часи селилися люди – зокрема, там було по-тужне поселення скіфів – в урочищі, яке сьогодні зветься Гайдамацька гора... Для більш детального аналізу знайдено

гривни і точніших висновків потрібен час».

Знаходимо енциклопедичне визначення терміну «пеньківська культура», до якої попередньо відносять знахідку. Виникла вона внаслідок переселення на півден-

селя Пеньківка у Потясминні. Подальшими дослідженнями було визначено територію поширення цієї культури: пеньківці розселились в лісостепі від Подунав'я на південному заході до Сіверського Дінця на північному сході.

ЛЕСЯ ОСТРОВСЬКА – З ГРИВНОЮ ВОЖДЯ, ЯКА ВІДНІНІ СТАЛА НОВИМ ЕКСПОНАТОМ МУЗЕЮ ІСТОРІЇ ХОЛОДНОГО ЯРУ

племен київської культури. Вважається, що пеньківська культура залишена антами – однією з груп ранньоісторичного слов'янства.

Перші незаплановані дослідження пеньківської культури відбулись у 1956–1959 роках. Це була експедиція під керівництвом Д. Т. Березовиць, вона була проведена поблизу

Як і представники інших культур, нації пеньківської розселялись над річками. Характерним було розміщення поселень групами по 5–7 поселень, на відстані одне від одного 3–5 кілометрів. Основою господарства було орне землеробство. Також пеньківці займались мисливством, риболовлею.

Розвивалась галузь залізного виробництва. Одним з найбільших металургійних центрів був Гайворонівський, він складався з чотирьох агломераційних печей і двадцять одного сиродутного горна. Тут було виявлено залиші шлаки і кричне залізо, крім того було знайдено ознаки ковалства.

Період існування пеньківської культури датується V–VII ст. н.е., про її носії (судячи з місць розселення) у своїх записах згадують давньогрецький історик Прокопій Кесарійський і готський історик Йордан – вони теж пишуть про цих людей, як приналежних до антського союзу.

Леся Острівська задоволена таким подарунком для музею, проте не вважає, що на ньому «світ клином зійшовся». Адже в експозиції музею Холодного Яру – вже близько п'яти сотень експонатів.

У експозиції найбільша кількість – зброй, від бойових скіфіческих і козацьких сокир – до кулемета «Максим», знайдено, до речі, теж на Кам'янщині, – розповідає пані Острівська. – Залишився він там явно з часів існування Холодноярської республіки, от тільки чи червоним служив, чи холодноярцям – тепер вже точно не скаже ніхто... Так само багато художніх робіт – зокрема, давні ікони. Дуже цікавий портрет Богдана Хмельницького, написаний на Чигиринщині в 30-х роках минулого століття, тобто в часи

деякі роботи по розширенню, результати яких стануть пріємним сюрпризом для наших відвідувачів вже наступного вересня. У формуванні експозиції нам постійно допомагають ті, хто займається цим від моменту її створення – заслужені художники Микола Теліженко та Іван Олійник, лауреат Шевченківської премії Володимир Недяк, відомий письменник і Президент історичного клубу «Холодний Яр» Роман Коваль. До речі, саме він передав нашому музею величезну кількість ексклюзивних світлин холодноярських повстанців.

Був час, коли ми відчували якусь дивну ворожнечу з боку влади до того, що робимо – безкінечні перевірки контролюючих органів, моральний тиск, обіцянки «закрити». На щастя, нині це наче відхло – от тільки чи надовго? Здавалося б, кожен має розуміти сенс існування музеюно-етнографічного комплексу для розвитку туризму в регіоні... Зокрема, ми пропонуємо і послуги «зеленого туризму» – зупинитися гостям, які прибули здалеку, можна як у кількох сучасних ошатних будиночках, всередині стилізованих під давньоукраїнські хати, так і в справжній українській хаті під стріхою, де взимку можна навіть поспати на протопленій печі. До речі, у цій хаті зупинялися дівчата-журналісти з телеканалів «1+1» та ICTV, які знімали сюжет про вшанування отамана Чучупаки.

З Божою поміччю завершуємо будівництво першої в Україні церкви Петра Багатостражданого (Калнишевського) – останнього кошового Запорозької Січі. Планів багато – на їх виконання є сила й нахилення, не завжди вистачає хіба що часу й коштів. Не заважали б тільки «доброзичливці», яким за старою звичкою вважається щось підозріле в тому, що людина може любити свій край і його традиції...

www.cossackland.org.ua

Козацький край

На сайті «Козацького краю» маємо читачів вже з 90 зарубіжних країн. Лідерами по кількості «західів» з-за кордону є США, Росія, Німеччина, Великобританія, Бельгія, Франція та Польща

Проникнись духом козацтва – любі свій рідний край!

Дикий хутір

Нові туристичні маршрути на Чигиринщину, у Холодний Яр, Вереміївку, Кам'янку. Професійний гід та супровід. Фірмовий автобус. Фірмова кухня. Незабутня атмосфера подорожі. Відправлення автобусів від скверу облради в Черкасах – кожної суботи та неділі. Бронювання квитків зараздагельдь за тел.: (0472)31-29-74, (067)238-47-57, (067)470-94-93. E-mail: dukuj_hytir@mail.ru, www.hutirbuda.com, www.cossackland.org.ua

Замовникам колективних екскурсій – знижки!

ЗАВОЙОВНИК РИМУ - ПРЕДОК КОЗАКІВ?

Петро ДОБРО

Українців-русів Богдан Хмельницький вважав нащадками вождя Одонацера, чиї загони в серпні 476 року перемогли війська величезної Римської імперії

1648 року гетьман Богдан Хмельницький з приводу війни України з Польщею звернувся до народу у своєму "Білостерківському універсалі" із закликом перемогти загарбників, якою б сильна не видавалася ворожа держава. Підбадьорюючи українців і застежуючи поляків, гетьман вдався до загадки подій сивої давнини. Зокрема, мудрій козацький правитель сказав наступне: «Навіть Стародавній Рим, що може називатися матір'ю всіх європейських міст і який володів багатьма державами та монархіями й пішався колись своїми шістьмастами сорока п'ятьма тисячами війська, в давні віки взяла й чотирнадцять літ тримала далеко менша проти згаданої збірна бойова сила русів із Ругії від Балтицького, або Німецького помор'я, на чолі яких стояв тоді князь Одонацер, — сталося це в році 470 після Різдва Господнього. Отож ми йдемо за прикладом наших давніх предків, отих старобутніх русів, і хто може заборонити нам бути воїнами і зменшити нашу лицарську відагу!»

У серпні 1657 року гетьман Хмельницький помер у Чигирині і був похований у церкві Святого Іллі у Суботові. Генеральний писар Самійло Зорка виголосив промову, де були й такі слова, адресовані гетьманові, якого не стало: "Миlíй вождь! Древній руський Одонацер!" Це було 25 серпня 1657 року — за дивним збігом, майже в той самий день, коли дванадцятьма століттями раніше Рим захопив той, хто звався Одонацером від народження... То хто ж він — загадковий вождь, на військовий талант якого

рівнявся найславетніший гетьман і полководець України?

Його війська увійшли до Риму 476 року — як бачимо, сучасна офіцій-

на проголосив новим імператором свого 15-річного сина Ромула Августа. Найманці запросили собі третину земель Італії, та новий «імператор» відмовив їм у цьому. Тоді настав час Одонацера, сина вождя Едеко з особистого оточення знаменитого завойовника Аттіли. У битві біля Павії війська Одонацера здолали набагато більшу армію Флавія Ореста, причому сам Флавій загинув у бою. А 23 серпня 476 року Одонацер змусив Ромула Августа зректися престолу. Настав

років тому дотримувалися західноєвропейські хроністи Готфрід з Вітербо, Мартін з Опави, священик Роджер з Британії. У XV так само русином вважав Одонацера польський дослідник Ян Длугош, зрештою, вже в наш час це визнав і професор, світило російської історичної науки Аполлон Григорович Кузьмін. Та власне і усна творчість та літописи кількох народів зберегли ниточку, по якій можна відслідкувати те, що руїги і руси — одне й те ж саме. Самого Одонацера готський історик Гордан називав ругом з племен, що жили в Скіфії, а німецькі хроністи так само називали «королевою ругів» київську княгиню Ольгу.

Зрештою, в козацькі часи про Одонацера як предка козацького народу, згадує літописець Самійло Величко. А літопи-

ємо, а окрім них інших мати не бажаємо».

Цікаво, що коли 1918 року на уламках Російської імперії на якийсь час вигульнуло державне утворення, союзне Українській Народній Республіці і назване Все-великим Військом Донським, донські козаки розробили цілу «державну» версію про своє походження від Одонацера. В деяких історичних джерелах його називали ще й вождем не тільки ругів, а й скирів або чирів — тобто «людів-воїнів», від яких пішло слово «черкаси». А так іменували і козаків-запорожців, від яких вже напряму донці пішли...

Якою ж була доля Одонацера після 14 років його правління Римом? Він був змушений укласти союзний договір

з підступним королем остготів Теодоріхом. 6 березня 493 року той запросив Одонацера до себе на гостині і підло зарубав мечем.

До речі, у німецьких істориків є інша версія про походження Одонацера — вони кажуть, що він був іншим предком, германцем з острова Рюген. Та навіть на це є інші версії істориків — про те, що й князь Рюрик, родоначальник династії київських князів, прибув до Києва саме з острова Рюген... Та й ще в XI столітті француз Гійом Жюм'єжський, автор історії норманів, описуючи весілля короля Генріха і доньки Ярослава Мудрого Анни, сказав, що вона — «донька короля ругів».

Зрештою, що нам всі історики і їхні суперечки?! Головне, що завоювника Риму Одонацер вважав предком українців сам гетьман Богдан Хмельницький! А він знов, як згортавши націю заради перемоги. І в такі речі українцям варто вірити, навіть якщо це — тільки красива легенда. Одонацер справді був в історії, і точно з малими силами зміг здолати велику імперію. Чим не приклад для наслідування тими, хто боїться зневіри перед лицем сильного ворога?

на історія дещо підправляє дату, названу Хмельницьким. Князя ругів родом з Норіка — земель на березі Дунаю, звали Отк. Це ім'я в латині трансформувалося як Одоакр, а в українців часів Хмельниччини набуло звучання Одонацер. Внаслідок завоювання Риму він став першим королем Італії неримського походження. Проте він не був зовсім вже «чужим варварам» для Риму. До тієї миті, коли випадок змусив його завоювати і очолити імперію, Одонацер був у числі

гвардії імператора Юлія Непота. Та стався військовий переворот, імператора скинув з трону командуючий найманців Флавій

Биховець описує, як на з'їзді шляхти, який проходив у Луцьку 1429 року, поляки запропонували українським делегатам прийняти власне польські родові герби. На те українці гонорово відповіли: «Ми походимо від древніх русів, які з королем своїм Одонацером Рим брали. Предки наші з гербами своїми до Риму увійшли, тож і ми їх ма-

Два письменники Острівські — дві різні долі

Один писав про "петлюрівця" з Черкащини, а інший сам був черкаським "петлюрівцем"

Світлана КРАВЕЦЬ

Козак УНР Голуб — персонаж роману літописця червоної революції Миколи Острівського

Кумир радянських комсомольців Микола Острівський став знаменитим на весь світ письменником завдяки роману "Как закалялась сталь". Українець за народженням, він втім не приховував своєї ненависті до "петлюрівщини". Тож деякі компартійні дослідники творчості дивувалися, як "позитивно" він описав у романі полковника УНР Голуба, чий підрозділ на очах у Павки Корчагіна увійшов у Шепетівку...

"Сей час хозяин города — полковник Голуб, краса и городость Заднепровської дивизії. Вчера его двухтысячный отряд головорезов торжественно вступил в город. Пан полковник ехал впереди отряда на великолепном жеребце и, несмотря на апрельское теплое сонце, был в кавказской бурке и в смушковой шапке с малиновой «китайцем», в черкеске, с полным вооружением: кинжал, сабля чеканного серебра. Красив пан Голуб: брови черные, лицо бледное, в зубах — люлька..." А далі Острівський пише про дочку місцевого буфетника, з якою Голуб вирішив одружитися, про те, як Павку Корчагіна разом з іншими працівниками місцевої електростанції змусили відновлювати освітлення в Шепетівському театрі, де з нагоди вступу українських військ відбувалося святкування... Як відомо, Павка Корчагін — частково автобіографічний персонаж. Микола Острівський сам працював то на кухні вокзального буфету, то підручним кочегаром електростанції в Шепетівці. Тож описував реальні події, прикрашаючи їх "на смак" компартійних цензорів і "правильного" радянського читача. Та описаний ним полковник Семен Голуб існував насправді — уродженець села Пилява сучасного Канівського району Черкащини...

У світ прийшов у сільській родині в лютому 1891 року. Закінчивши Канівське міське училище, став учителем церковно-приходської школи. З початком Першої світової був мобілізований до Чернігівської дружини державного ополчення. Показав себе здібним і хоробрим солдатом, закінчив школу прaporщиків, а на час розвалу імперії вже мав

звання підпоручика.

1918 року працював у Військовому міністерстві УНР, бився проти більшовиків під час січневого повстання в українській столиці. Не сприйняв появу в Києві військ

німецького кайзера — тих, проти кого бився на фронті, тому у листопаді повернувся до рідної Пиляви, де зібрав і очолив повстанський загін. З цим загоном у складі Другої Дніпровської дивізії воював проти білогвардійських офіцерських дружин, які намагалися повернути Україну в лоно "єдиної і нєделімой". Тоді й визволяв від більшовиків Шепетівку, де жив Острівський. Поблизу Золотоноши Голуб потрапив до полону. З тюремної камери в Києві, де сидів з отаманом

Палієнком і старшинами армії УНР, Юрком Тютюнником зі Звенигородщини і Андрієм Вовком із Золотоніщини, вирвався, піднявши разом з ними повстання. Повсталим навіть вдалося захопити частину Києва.

Разом з Євгеном Ангелом сформував Курінь Смерті імені Кошового Івана Сірка і став у ньому начальником штабу. У першій відозві до народу, підписаній отаманами Ангелом і Голубом, говорилося: "На наших кордонах вороги — румуни, поляки, французи, англійці, а більшовики пруться в саме серце України і хочуть знищити наш народ. Вони хочуть не тільки пограбувати майно народу, а й вкрадти його душу. Це найстрашніший ворог, ми знову стоїмо над прівою... Та поки існуватиме Українська Республіканська Армія, вони не матимуть перемоги. Всі, хто хоче нищити ворогів України — записуйтесь до куреня смерті. Одно з двох: або здобудемо волю України, або загинемо зі славою!"

Козаки Ангела Й Голуба не були занадто слухняними Директорії: зокрема, гнів Петлюри викликав самочинне роззброєння ними німецької військової частини, яка відступала з України...

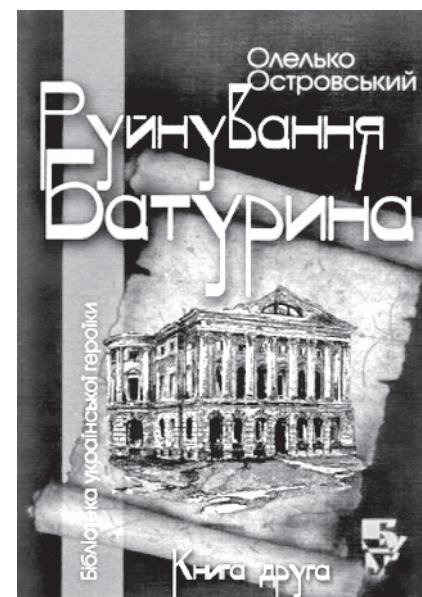
У січні 1919 року Семен Голуб очолив Особливий курінь Осадного корпусу Дієвої армії УНР, який за наказом Директорії виступив фактично проти своїх — загонів отамана Зеленого на Трипіллі. Причому мусив приборкувати їх за те саме, чим і сам грішив — за непослух перед "центром". Через місяць вже командував куренем у складі полку Січових стрільців. Додому в Пиляву повернувся у грудні 1919 року. Від чекістів на якийсь час зумів прихovати "контрреволюційне минулє", проте 1931 року був

заарештований — очевидно, тоді ж і розстріляний...

Олелько Острівський — літописець Козаччини і козак УНР

В часи новітньої Незалежності України сталася у Золотоноші подія, яку не надто хто й помітив в Україні — одну із вулиць перейменували з вулиці М.Острівського...на вулицю О.Острівського. Місто підтримало ідею директора місцевого краєзнавчого музею Михайла Пономаренка, який запропонував змінити назву з імені більшовицького письменника Миколи Острівського, який до Золотоноші не мав ніякого відношення, на письменника УНР Олелька Острівського, який народився і майже все життя прожив у Золотоноші...

У книзі Василя Яременка

"Літератури дивна течія" знаходить базований на дослідженнях того ж Михайла Пономаренка виклад тієї невеликої інформації, що залишилася про життя надзвичайно талановитого письменника, який залишив по собі чимало літературних творів. Багато з них уціліло — попри те, що автора було знищено репресивною машиною більшовиків.

Майбутній письменник народився 1880 року в Золотоноші, у родині повітового справника. Назвали його «княжим» давнім іменем — такою була форма імені Олександра в часі Київської Русі. Після закінчення історично-філологічного факультету Київського університету був писарем Мушкетової нотарії в Золотоноші, входив до нелегальної патріотичної організації «Громада», керованої Михайллом Злобинцем. Став активним учасником революції 1905-1907 рр., яка на Золотоніщині мала ще й явні ознаки прагнення національного визволення. У цей час належав до Революційної Української Партиї, а за улюблений твір мав брошуру «Самостійна Україна» ідеолога і лідера самостійницької течії українського руху Миколи Міхновського.

Перед Першою світовою Острівський певний час працював актором Львівського українського театру в Коломиї,

а з початком війни потрапив на фронт: спочатку Південно-Західний, а потім Кавказький. Лютневу революцію зустрів у Тблісі, а в серпні 1917-го повернувся до Золотоноши, став творцем і очільником «Золотоніського куреня» — військового формування, яке захищало повіт від набігів різношерстих загонів мародерів. Водночас створив у Золотоноші видавництво «Вільна думка», де видав друком драми «Гетьман Мазепа» і «Стрільці», п'єсу «Нірвана» та інші твори, здебільшого на тему історії України. «Під впливом Михайла Домонтувича, керівника нелегального гімназійного гуртка в Золотоноші та творів Олелька Острівського, якими зачитувалися до екстазу, більшість місцевих гімназистів, вступивши до військ УНР, захищали її незалежність зі зброєю в руках», — пише Василь Яременко. Коли ж 1919 року в Золотоношу увійшли більшовицькі війська, Острівський з дружиною і двома доньками переїхав до Полтави, знову став актором театру. Та й у Полтаві тоді лютувала «пролетарська діктатура». Книга Дмитра Солов'я «Розгром Полтави», видана у канадському Вінніпезі, зберегла

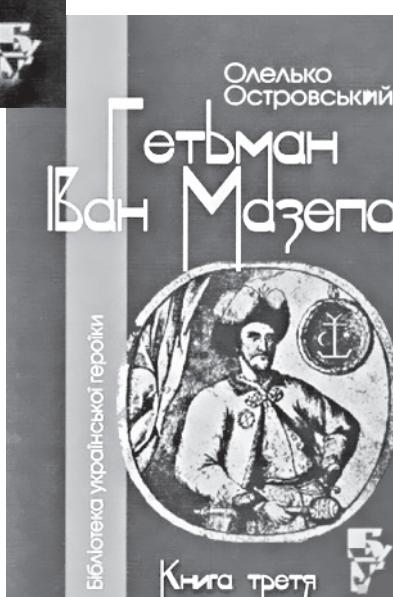
Дніпре мій, Дніпре, широкий та дужий! Коли дійшов до слів «Оживуте гетьмані в золотім жупані, прокинеться доля, козак заспіва...», зі свого місця в залі раптом підірвався голова губернатору Яхніс Дробніс, який загорлав «Ету петлюровську сволочь нужно немедленно арестовать!» Арештували...

Почувши, що Острівського збираються розстріляти, відомий письменник і правозахисник Володимир Короленко написав листа Голові Ради народному Християну Раковському, де зокрема були слова: «Страти його, безсудна і неправедна, була б жорстоким викликом абсолютно законним почуттям українців». Короленко не зізнав, що розповсюджена чекістами інформація про те, що Острівського перевезли до особівділу в Києві — брехня. На той час, коли писався лист, письменника вже розстріляли, не вивозячи за межі Полтави. Очевидно, його тіло було серед 16 ексгумованих, рештки яких виявили денікінці у серпні того ж 1919 року.

2008 року в газеті «Нація і держава» племінник Острівського надрукував листа, у якому просив зголоситися родичів, якщо ті уцілі — адже десь мали жити доньки письменника. У тому листі наводиться інформація про те, що Острівський працював з братами Тобілевичами і був кумом Саксаганського. Та й без того він уславив своє ім'я. Хоча десь загубилися декілька творів

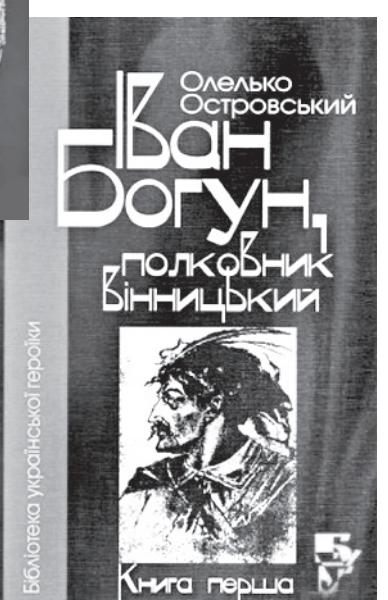
Острівського, та 28 нарисів, казок, оповідань, повістей і драм, написаних ним у різний час, дійшли до наших днів. Відомий письменник і літературознавець Борис Антоненко-Давидович вважав Олелька Острівського навіть талановитішим, аніж і менш популярним, аніж відомий співець Козаччини Адріан Кащенко.

В новітній час декілька творів Олелька Острівського перевидані заново — в першу

розповідь свідка арешту Острівського, Володимира Дубіва. Той пригадував, як у Полтаві можна було потрапити під арешт тільки за те, що на стіні портрет Шевченка висів. Від Полтави маємо й описання Олелька Острівського, від якого не лишилося жодного фото: «Молодий мужчина 35-40 років, огядний, цвітучий, добре вдягнений, можна сказати — блискучий! Разом з тим виразне, красиве його обличчя було сувore и похмуре».

У червні 1919 року у міському театрі Полтави «давали» концерт. На сцені Острівський співав Шевченкове «Ой

чергу «Руйнування Батурина», «Іван Богун» та «Гетьман Іван Мазепа». На обкладинках цих книжок — портрети козацьких ватажків, які жили понад три століття тому. А портрета письменника, який про них писав, не збереглося...

Церковні традиції

Запорозька Січ:
фортеця православної віри

З огляду на особливості своєї релігійності запорізькі козаки за святий обов'язок вважали участь у богослужіннях, релігійних обрядах, доповнюючи їх елементами, що в тій чи іншій формі символізували специфіку січового життя. Богослужіння в день загальної військової ради супроводжувалися виносом знамен, клейнодів, релігійні церемонії на свято Покрови, Різдва, Водохрещення, Пасхи, Богоявлення ознаменовували гарматними залпами. При читанні Євангелія в церкві козаки стояли за традицією з напівоголеними шаблями, символічно демонструючи свою готовність у будь-яку мить захистити православну віру.

Участю запорізьких козаків у вроцістях, релігійних святах календарного циклу та обрядах, приурочених до традиційних військових зібрань, звичайно не вичерпувалися потреби запорожців як віруючих людей. Утворився могутній пласт побутової релігійності, характеристики якого проявлялися на кожному кроці, але дійшли до нас здебільшого в опосередкованому прояві: у домінуванні відносно вузького кола святих, яким козаки присвячували свої церкви, монастири; у звичаях не страчувати злочинців під Великий піст, навіщувати на ікони срібні символічні зображення, хрестики як подяку за видужання, зцілення; у релігійній атрибутиці козацьких поховань, у змісті їхніх заповітів, епітафій тощо.

Із назв запорізьких церков, які в цілому мало змінювалися з часу заснування, видно, що найбільш шанованим серед запорізького війська був культ Богородиці, віра в те, що вона своїм покровом прикріє, захистить козаків від численних ворогів.

Козацькі маси виступали носієм своєрідного народного християнства, яке мозаїчно містило в собі елементи візантійського православ'я та архаїку стародавніх родових обрядів, свободу свого релігійного світорозуміння й благоговіння перед Біблією, яку, однак, мало хто з козаків читав, майже дитячу безпосередність сприйняття обрядів, свят, почитання традицій.

При цьому відданість козаків своїй вірі була настільки сильною, що в окремі періоди історії України православна Січ залишалася чи не єдиним забороном віри в протидії католицькій експансії. Гасла захисту віри, народності, прав і вольностей були головними в національно-визвольних війнах українського народу в XVII ст., в яких ядром виступало запорізьке козацтво.

Широко відома благодійність козаків-парафіян щодо своїх православних церков, а також шануванням святынь поза межами Січі: в Києві, Чернігові, на Афонських горах і навіть у Палестині. Військо Запорізьке отримувало з царської казни жалування близько 6 тис. карбованців на рік, козацькі ж дари церквам, монастирям, пожертвування школі тільки в грошах сагали нерідко 2500 карбованців.

Один лише кошовий отаман

Петро Калнишевський збудував церкви у Межигір'ї, Лохвиці, Ромнах, у рідній Пустовійтівці... Слав багаті дари навіть у Єрусалим. Не відставала у вшануванні православної віри і "сірома" — найбідніший і найчисельніший прошарок запорізького товариства заповідав на користь церкви більшу частину своїх заощаджень, навіть якщо вони налічували кілька карбованців...

Питання про відстоювання прадідівської православної віри для козаків уособлювало не тільки віросповідну, а й національну незалежність. Щодо іновірників на Січі звичай був категоричним: прибулі в Січ християни й нехристияни різних націй приймалися в громаду не інакше, як після прийняття ними обрядів Східної православної церкви. Усі, хто не погоджувався на перехрещення, мали покинути Січ.

Вимоги козаків до січового та парафіяльного духовенства були простими, але принциповими: присяга на вірність запорізькому Кошу, знання слова Божого, володіння українською мовою, тверезість. Обов'язковою умовою для січового духовенства була безшилубність. Парафію священик міг отримати тільки після відповідного рішення начальника січових церков і наступної посвячення кандидата Київським митрополитом з видачею архіпастирської грамоти. Неодмінною вимогою до самого начальника січових церков (а він, як правило, був і членом січової Ради) ставилося, крім інших, вміння проголошувати релігійні проповіді напам'ять українською мовою.

Підготував Ігор АРТЕМЕНКО

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573PR від 18.01.2012 р.

Головний редактор —
Олег ОСТРОВСЬКИЙ
Шеф-редактор — Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску — Петро ДОБРО
Голова редакційної ради —
Володимир МУЛЯВА
Засновник — Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ — 89155

Адреса редакції:
вул. Ільїна, 330, к.4, м.Черкаси, 18005, тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua
Газета віддрукована в ПП Руденко Ю.І.,
м.Черкаси, вул.Вербовецького,1а. Тираж — 30 000 екз.
Замовлення № 213

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ
12 – 28 серпня

- 12 серпня 1107 р. під Лубнами дружини київських князів розбили половці.
12 серпня 1890 р. народився Олександр Вишнівський, командир 7-го Синього пішого полку 3-ї Залізної стрілецької дівізії, 3-го кінного полку, учасник Першого зимового походу Армії УНР, лицар Залізного хреста.
12 серпня 1947 р. перша загони УПА прибулися до Західної Європи.
13 серпня 1677 р. розпочалася Перша чигиринська оборона від турецько-татарських військ.
14 серпня 1893 р. народився Ілля Бодруг, командант 24-го Коломийського піхотного полку УГА.
14 серпня 1897 р. прийшов у світ Микола Дручків, стрілець УСС та УГА, голова Брустурської "Просвіти".
14 серпня 1922 р. загинув Марко Шляховий, отаман, автор спогадів.
14 серпня 1968 р. помер Данило Лимаренко, організатор Вільного козацтва, повстанський отаман Добровеличківської волості, підполковник Армії УНР.

- 15 серпня 1649 р. козацька армія Богдана Хмельницького перемогла королівську польську армію Яна II Казимира під Зборовом.
15 серпня 1895 р. народився Матвій Заяць, хорунжий УГА та дівізії "Галичина", поручник 1-ї УД УНА, благодійник.
16 серпня 1884 р. народився Ісаак Mazepa, голова уряду УНР, автор спомінів.
16 серпня 1914 р. Головна Українська Рада оприлюднила маніфест до українського народу із закликом боротися за визволення України.
17 серпня 1114 р. помер Преподобний Аліпій Печерський — православний святий, мозаїт і живописець, ювелір та лікар, чернець Києво-Печерського монастиря, один із авторів Києво-Печерського патерика.
17 серпня 1245 р. король Данило Галицький розビв біля міста Ярослав угорське військо.
17 серпня 1897 р. народився Андріян Марущенко-Богданівський, начальник штабу 2-ї бригади Окремої кінної дівізії Армії УНР, підполковник Армії УНР, історик.

17 серпня 1914 р. народився Львівсько-український легіон "Українські січові стрільці".

17 серпня 1918 р. гетьман Павло Скоропадський встановив в Україні 8-годинний робочий день.

17 серпня 1962 р. помер Кирило Соловій, учасник Першого зимового походу Армії УНР, лицар Залізного хреста і Військового хреста.

17 серпня 2011 р. на навколоземну орбіту виведено український супутник «Січ-2».

18 серпня 1649 р. Богдан Хмельницький підписав з польським королем Зборівський мирний договір, за яким Україна на території Київського, Брацлавського та Чернігівського воєводств отримувала автономію.

18 серпня 1836 р. народився Олександр Коніцький — письменник, публіцист, педагог, громадський діяч, автор слів пісні «Молитва за Україну».

18 серпня 1881 р. народився Клим Гутковський, командант Гуцульської сотні УСС, редактор часопису «Праця».

18 серпня 1948 р. у московській катівні загинув Василь Вишніваний (Вільгельм фон Габсбург), австрійський архіназіс, український поет, полковник УСС.

19 серпня 1722 р. наказний гетьман Павло Полуботко видав універсал, який забороняв зловживання можновладців і передбачав реформу судочинства.

19 серпня 1914 р. створено керівний орган Українських Січових Стрільців — Українську бойову управу

19 серпня 1945 р. енкаведисти закатували Юрія Липу, письменника та лікаря УПА.

19 серпня 1963 р. помер Василь Чабанівський, начальник оперативного відділу штабу Запорозького корпусу, генерал-хорунжий.

20 серпня 1896 р. у Києві відбулось освячення кафедрального собору святого Володимира.

21 серпня 1627 р. видано "Лексикон" Памви Беринди — перший словник української мови.

21 серпня 1657 р. син гетьмана Богдана Хмельницького — Тиміш одружився на дочці молдавського правителя, відновлено союз Молдавії з Україною.

21 серпня 1925 р. помер поет Осип Маковець.

22 серпня 1901 р. народився Лавро Кемпе, козак полку Чорних запорозьких Армії УНР, режисер, актор.

23 серпня 1870 р. народився Володимир Сікевич, командир 3-го Гайдамацького полку, посол уряду УНР в Угорщині, генерал-хорунжий Армії УНР.

23 серпня 1898 р. народився Михайло Кушнір, стрілець УГА, військовий діяч, письменник, журналіст, гравер, просвітній, редактор органу СУМ США "Авангард".

24 серпня — ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.

24 серпня 1897 р. народився Степан Сулятицький, командант чоти і скорострільної сотні Гуцульського куреня УГА, командант Карпатської Січі, голова ОУН у Західній Німеччині.

- 25 серпня 1604 р. Лжедимітр I з польсько-українським військом розпочав похід на Москву.
25 серпня 1621 р. в табір під Хотином на підмогу королю Володиславу проти турків прибуло 45 000 козаків полковника Яцька Бородавки.
25 серпня 2008 р. загинув Михайло Сирота, уродженець Черкаси, народний депутат, «батько Конституції України».
26 серпня 1657 р. у Чигирині Гетьманом України (до повноліття Юрія Хмельницького) обраний Іван Виговський.
26 серпня 1878 р. народився Михайло Галущинський, командант Легіону УСС, голова львівської "Просвіти".
26 серпня 1899 р. народився Семен Федунь, січовий стрілець, старший десантник УГА, учасник творення дівізії "Галичина", до якої послав двох синів — Івана та Ярослава.
26 серпня 1992 р. помер Юліан Темник, сотник УГА і дівізії "Галичина", інженер-агроном, управитель Української торонтської кредитної спілки..

27 серпня 1856 р. прийшов у світ Іван Франко.

27 серпня 1920 р. створено Українську військову організацію.

28 серпня 1575 р. народилася Єлизавета Гуlevichivna, співзасновниця Київського братства, монастиря і школи при ньому, яка перетворилася на Києво-Могилянську академію.

28 серпня 1886 р. народився Олександр Бойків, десятник УСС, підхорунжий УГА, член ПУН, член Сенату ОУН.

28 серпня 1921 р. у справі "Київського повстанчого центру" чекісти розстріляли Івана Андруха, сотника Січових стрільців.

28 серпня 1921 р. помер поет Григорій Чуприкін.

28 серпня 1922 р. у Києві москалі розстріляли членів "Козачої ради", зокрема сотника Лозовика, Михайлія і Настю Гудимовичів, Івана і Марію Тарасенків та ін. (разом 82 особи).

